

JUSTIITSMINISTEERIUM

Seltsing Haaslava Kogukond
kogukond@mail.ee

Teie 17.07.2024
Meie 30.07.2024

nr 20-1/5575

Vastus pöördumisele

Lugupeetud pöörduja

Pöördusite Justiitsministeeriumi poole, paludes algatada järelevalvemenetluse Kastre Vallavalitsuse tegevuse üle. Märkite, et Teil on alust arvata, et Kastre Vallavalitsus ei tegutse õiguspäraselt ega arvesta vallaelanike vajadustega.

Täname Teid pöördumise eest. Informatsioon kohalike omavalitsusüksuste tegevuse kohta on meile oluline.

Vastavalt [Vabariigi Valitsuse seaduse](#) (VVS) § 75³ lõikele 1 teostab Justiitsministeerium haldusjärelevalvet kohaliku omavalitsuse üksuste haldusaktide õiguspärasuse üle. Järelevalve eesmärgiks on tuvastada, kas haldusakt on õiguspärane ega riku avalikku huvi. Sõltumata sellest, kas tingimused on või ei ole täidetud, on Justiitsministeeriumil kaalutusõigus küsimuses, kas järelevalvet alustada või mitte.

Avaliku huvi (rikkumise) puhul on tegemist määratlemata õigusmõistega. Määratlemata õigusmõiste puhul on seadusandja loobunud detailsete ettekirjutuste andmisest seadustes enestes ning delegeerinud normi täpsustamise seaduse rakendajale.

Justiitsministeeriumi poolt läbiviidavas haldusjärelevalves oleme avaliku huvi sisustanud kui ülekaaluka huvi kohaliku omavalitsuse või riigi elanike vaatest tervikuna, mis hõlmab laiemalt ühiskondlikke hüvesid ja väärtusi. Selliseks saavad olla näiteks rahva tervis, riigikaitse ja -julgeolek, kultuur, loodus, üldine heaolu (loetelu ei ole ammendav) ehk sellised asjaolud, mis puudutavad tervet kogukonda. Seega järelevalve põhiküsimus on, kas haldusakt on seadustega kooskõlas, mitte niivõrd küsimus, kas isiku subjektiivseid õigusi on rikutud (kuigi need küsimused võivad olla lahutamatu seotud), mistõttu ei saa ega pea järelevalve esmane mõte olema erahuvide kaitse. Justiitsministeeriumi peamised järelevalveinstrumendid kohaliku omavalitsuse üksuse üle haldusjärelevalve teostamisel on õigusaktide ära kirjade küsimine, ettepanek tunnistada haldusakt kehtetuks, viia see õigusnormidega vastavusse või anda nõutav haldusakt välja ning protestiga halduskohtusse pöördumine, kui ettepanekut arvesse ei võeta. Seega on kohaliku omavalitsuse jaoks tegemist mittesiduva ettepanekuga ning lõppastmes otsustab haldusakti või selle andmata jätmise õiguspärasuse üle kohus. Halduskohtumenetluse seadustiku eelnõu (755 SE) seletuskirjas on selgelt väljendatud: „*Protest on Eesti haldusprotsessi traditsiooniline avaldus, millega selleks volitatud haldusorgan käivitab kohtumenetluse avalikes huvides*“ ja „*protesti esitamisel ei kaitsta subjektiivseid õigusi*“.

Haldusakti õiguspärasuse eeldused on sätestatud [haldusmenetluse seaduse](#) (HMS) §-s 54. Nimelt, haldusakt on õiguspärane, kui ta on antud pädeva haldusorgani poolt andmise hetkel kehtiva õiguse alusel ja sellega kooskõlas, proportsionaalne, kaalutusvigadeta ning vastab vorminõuetele.

Märgime, et VVS § 75¹ lõike 4 esimesest lausest tulenevalt hõlmab haldusjärelevalve teise haldusekandja üle haldusülesannete täitmise otstarbekuse kontrollimist ainult seaduses sätestatud

juhul. Seadus ei näe ette, et Justiitsministeerium saaks haldusjärelvalve raames hinnata kohaliku omavalitsuse üksuse otsuste otstarbekust.

Vastavalt VVS § 75³ lõikele 1 teostab Justiitsministeerium haldusjärelvalvet ainult haldusaktide õiguspärasuse, mitte kohaliku omavalitsuse üksuste üldise tegevuse üle. VVS §-s 75³ sätestatud protestiga seonduvat reguleerib halduskohtumenetluse seadustiku (HKMS) 25. peatükk. HKMS § 6 lõike 1 kohaselt loetakse haldusaktiks haldusakt HMS § 51 tähenduses, haldusleping HMS § 95 tähenduses, samuti üksikjuhtumit reguleeriv halduse siseakt.

Teie pöördumises ei ole viidatud ühelegi konkreetsele haldusaktile, mida peate õigusvastaseks ja avalikku huvi riivavaks. Justiitsministeerium ei pea otstarbekaks järelvalvemenetluse algatamist ainuüksi üldsõnaline pöördumise alusel. Seetõttu ei anna Justiitsministeerium hetkel hinnangut Kastre Vallavalitsuse tegevusele ega tee Kastre Vallavalitsusele ettepanekut haldusaktide andmiseks, muutmiseks või kehtetuks tunnistamiseks.

Märgite, et vallaametnikud ei soovi teabepäringutele vastata. Kui soovisite saada teavet ning Teie teabenõudele ei ole korrektselt vastatud, on Teil võimalik sellest teatada Andmekaitse Inspeksiooni. Andmekaitse Inspeksioon teostab riiklikku järelvalvet isikuandmete kaitse üldmääruse ja seda täiendava siseriikliku isikuandmete kaitse seaduse ning avaliku teabe seaduse täitmise üle, sh kaitseb iga inimese põhiseaduslikku õigust saada teavet asutuste (sh Kastre Vallavalitsuse) tegevuse kohta.

Lisaks saab õiguskantsler kontrollida, et avalikke ülesandeid täitvad asutused ja ametnikud ei rikuks oma tegevuses ja inimesega suhtlemisel inimese põhiseadusest tulenevaid õigusi ja vabadusi, seadusi ja teisi õigustloovaid akte ning hea halduse tava.

Selgitame lõpetuseks, et kui kohaliku omavalitsuse üksus on rikkunud isiku subjektiivseid õigusi, on isikul oma õiguste kaitseks õigus esitada vaie haldusakti välja andnud kohaliku omavalitsuse üksusele või pöörduda kaebusega halduskohtusse. Kuidas halduskohtusse pöörduda, milliseid dokumente kohtule esitada ja muud olulist, saate lugeda siit <https://www.juristaitab.ee/et/halduskohtusse-poordumine>.

Avaldame lootust, et meie selgitused on informatiivsed ning abiks edasiste tegevuste planeerimisel.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Glen Roosaar
Nõunik

Glen Roosaar 53293222
Glen.Roosaar@just.ee